

**Sätraängs förskola
Danderyds kommun**

**Inger Dobson, Ekerö kommun
Eva-Mari Kallin, Nacka kommun**
Vecka 6 2017

Innehållsförteckning

VÅGA VISA	3
FAKTADEL	4
<i>Statistik</i>	4
<i>Organisation /Ledning</i>	4
OBSERVATIONENS METOD	4
SAMMANFATTNING	5
<i>Sammanfattande slutsats</i>	5
<i>Starka sidor</i>	6
<i>Förbättringsområden</i>	6
MÅLOMRÅDEN	7
<i>Normer och värden</i>	7
<i>Utveckling och lärande</i>	10
<i>Ansvar och inflytande för barn</i>	15
<i>Förskolechefens ansvar</i>	18
JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION	21

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Ekerö, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola genom att utvärdera verksamheten på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Metoderna omfattar idag tre delar: kundenkät, pedagogers självvärdering samt kollegiala observationer, och genomförs i både kommunala och fristående förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

VÅGA VISA:

- baseras på läroplaner för förskola och skola
- utgår från ett barn- och elevperspektiv
- stödjer det systematiska kvalitetsarbetet
- jämför kommunernas förskolor och skolor
- sprider goda exempel och bidrar till lärande och utveckling

Observationer inom Våga Visa

Observationerna genomförs av erfarna pedagoger och skolledare med pedagogisk högskoleutbildning. Observatörerna bildar lag som besöker en förskola i en annan kommun. Observationerna utgår från läroplanerna och gäller följande målområden:

- Normer och värden
- Utveckling och lärande
- Ansvar och inflytande för barn
- Förskolechefens ansvar

Observatörerna skriver en rapport där de beskriver och bedömer förskolans arbete och resultat inom målområdena, baserat på

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med personal och skolledning samt samtal med barn
- Förskolans styrdokument

Även fördjupade observationer kan genomföras, när kommunen beslutat om det. I fördjupade observationer avser observationen ett par av målområdena och eventuellt särskilda frågeställningar.

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på www.ekero.se/vagavisa

FAKTADEL

Förskolan/delenhetens namn:	Förskolan Sätraäng
Är verksamheten kommunal eller fristående? Om fristående ange ägare.	Kommunal förskola
Antal avdelningar.	4 avdelningar
Ev. profil på förskolan.	

Statistik

Antal barn:	52
Antal pedagoger i barngrupp	10
Antal barn per pedagog (omräknat till heltidstjänst)	5,48
Antal legitimerade förskollärare.	3

Organisation /Ledning

Hur är ledningen organiserad? (finns ledningsgrupp, andra ledningsfunktioner)	En förskolechef 50% En pedagoggrupp, en förskollärare från respektive avdelning.
Ledningsresursens årsarbetstid på förskolan.	50%

OBSERVATIONENS METOD

Två observatörer besöker förskolan den 6 - 9 februari 2016.

Vi utför vår observation genom att:

- intervjua förskolechef dag ett och ett kortare samtal dag fyra
- intervjua fyra pedagoger; två förskollärare och två barnskötare
- besöka förskolans fyra avdelningar
- observera måltider, samlingar, utevistelse, fria och planerade aktiviteter
- samtala med flera pedagoger och barn

Övrig tid reflekterar, diskuterar och skriver vi i rapporten. I samband med observationen tar vi också del av de dokument som beskriver förskolans verksamhet (se referenslista i slutet av rapporten).

SAMMANFATTNING

Sammanfattande slutsats

Sätraängs förskola är belägen i en fristående byggnad i västra Danderyd. Enheten består av två närliggande förskolor. Förskolan har i dagsläget 52 barn inskrivna fördelade på fyra avdelningar, två för yngre barn och två för äldre. Förskolans lokaler har under det senaste året varit under omfattande renovering, ett arbete som nyligen har avslutats.

Vi möter pedagoger som trivs tillsammans på sin förskola, flera av dem har arbetat där en längre tid. Genom att aktivt arbeta med flera metoder har förskolan utvecklat en gemensam värdegrund som genomsyrar hela verksamheten. Detta ger också barnen stora möjligheter att ta ansvar för sitt eget lärande vid rutinsituationer. Pedagogernas förhållningssätt och samspel skapar trygghet, trivsel och arbetsro för alla på förskolan. Många metoder och arbetssätt stimulerar och utmanar barnen dagligen i deras språkliga och matematiska utveckling.

Vi anser att arbetet med digital teknik är ett förbättringsområde på förskolan. Arbetet kan breddas för att även inkludera barns kreativa och skapande processer samt förmåga till källkritiskt tänkande. Likaså kan den pedagogiska dokumentationen utvecklas för att synliggöra och säkerställa barns lärprocesser och därigenom också bidra till verksamhetens fortsatta kvalitetsutveckling. Förskolan bör också tydliggöra strukturen för pedagogiska möten för att möjliggöra det fortsatta systematiska kvalitetsarbetet och förskolans pedagogiska utveckling.

Starka sidor

Pedagogernas förhållningssätt och samspel skapar trygghet, trivsel och arbetsro för alla på förskolan.

Normer och värden

Ett gemensamt aktivt arbete med förskolans värdegrund genomsyrar verksamheten.

Normer och värden

Barnen ges goda möjligheter att utveckla sitt språk och sitt matematiska tänkande genom pedagogernas kontinuerliga, medvetna och varierande sätt att arbeta.

Utveckling och lärande

Förskolans grundverksamhet ger barnen goda möjligheter att ta ansvar för det egna lärandet i rutinsituationer.

Ansvar och inflytande

Förbättringsområden

Arbetet med digital teknik kan breddas för att även inkludera barns kreativa och skapande processer samt källkritiskt tänkande.

Utveckling och lärande

Den pedagogiska dokumentationen kan utvecklas för att synliggöra barns lärprocesser och därigenom bidra till att säkerställa varje barns utveckling och lärande samt till verksamhetens fortsatta kvalitetsarbete.

Utveckling och lärande

Förskolan kan tydliggöra strukturen för pedagogiska möten för att möjliggöra det fortsatta systematiska kvalitetsarbetet och den pedagogiska utvecklingen av verksamheten.

Förskolechefens ansvar

MÅLOMRÅDEN

Normer och värden

Beskrivning

Värdegrundsarbetet

Vi möter pedagoger och barn som välkomnar oss till sin förskola. Pedagogerna berättar för oss att de trivs tillsammans, många har arbetat här länge och att det finns en härlig och lättsam stämning i huset. "Vi ser och känner alla barn på hela förskolan och de är trygga med alla pedagoger", säger de. Vi läser också i *Våga Visa*-enkäten¹ att föräldrarna till 100 % anser att deras barn är trygga i förskolan.

I förskolans *Gemensamma Årsplanering* kan vi läsa att de kontinuerligt jobbar med, som de benämner den, förskolans Grundverksamhet. Detta innebär att de lägger stor vikt vid förhållningssätt, rutiner och aktiviteter, och säkra att dessa är väl förankrade hos alla. Pedagogerna bekräftar för oss att detta är ett pågående arbete, speciellt vid höstterminens början och att arbetet genomsyrar hela verksamheten.

Förskolan arbetar också med flera metoder för att implementera och stärka värdegrundsarbetet. Hos de yngsta barnen beskriver pedagogerna att de försöker vara goda förebilder, "barn gör ofta som vi vuxna gör" och att de arbetar med att ligga "steget före" för att undvika konflikter. De upplever att barnen är empatiska och förstående. Hela förskolan arbetar med Stopphanden² och även de yngsta barnen har börjat använda den.

En annan avdelning har en liten maskot i form av ett gosedjur som de har enats om att döpa till Tårtan. Tårtan har inget hem och känner sig ensam, får barnen veta i ett brev som kommer till dem på förskolan. De får en i taget ta hem Tårtan över en helg för att ta väl hand om honom. Tillsammans med sina föräldrar skriver de ett brev och tar med bilder på vad de gjort tillsammans. Barnen får därefter berätta i en samling för sina kompisar om detta. Vi är med på en samling när ett barn stolt delger sina kompisar om hur de hemma tagit hand om Tårtan och vad de tillsammans upplevt.

De äldsta barnen arbetar med *Vännerna i Kungaskogen*³ och *Kompisböcker*⁴ för att stärka sin empatiska förmåga. Vi ser dokumentationer av detta arbete på förskolans väggar. Tillsammans använder de sig också dagligen av böckernas innehåll för att utvärdera sina aktiviteter. Ibland läser de ur böckerna, som barnen nästan kan utantill, ibland dramatiserar de händelser.

¹ Årlig kundenkät i bl.a. förskola

² En metod att minska negativ uppmärksamhet

³ En bild och musiksaga som handlar om vänskap, moral, etik och samarbete

⁴ En bokserie som tränar socialt samspel

I ett rum finns också ett hjärta uppritat på ett stort papper som barnen fyllt med rött silkespapper. Runt hjärtat finns barnens kommentarer nedskrivna om hur en bra kompis ska vara. Här står bl.a. “man ska inte bråka, kramas kan man göra”, “man kan klappa någon som är ledsen” och “om någon trillar kan man hjälpa den upp”.

Förskolan arbetar med förståelsen av allas lika värde med utgångspunkt från en gemensamt utarbetad *Likabehandlingsplan* som också inkluderar *Plan mot kränkande behandling*. Planen innehåller bl.a. regelverk, kartläggning, mål, lägesanalys, åtgärder och definitioner, och revideras varje år. Pedagoger uttrycker att de är delaktiga i upprättande och utvärdering av planen, men att de inte arbetar aktivt med den under verksamhetsåret.

Pedagogerna berättar att de gått på kurs om genusfrågor och arbetar medvetet med hur de samtalar med barnen, vilket de upplever har gett effekt. De säger att på förskolan finns material som tilltalar alla barn oavsett kön. Vi ser att pojkar och flickor ofta leker tillsammans, med olika material och i olika miljöer.

Förhållningssätt

På förskolan råder ett lugnt och respektfullt förhållningssätt mellan pedagoger, mellan pedagoger och barn samt mellan barn. Under våra dagar upplever vi att barnen är harmoniska, lugna och samspelar med varandra med respekt och glädje. Vi ser få konflikter dem emellan under vår observation.

Vi upplever att pedagogerna finns tillgängliga för barnen. De är lyhörda för deras behov och för konsekvent samtal med dem. De går ofta ned på knä när de samtalar med barnen för att möta dem på deras nivå. När några barn exempelvis blir högljudda påminner pedagogerna dem med en lugn samtalston att sänka sina röster.

Vi upplever också att pedagogerna genomgående tar sig tid att samtala och möta varje barn och förälder när de kommer på morgonen. De pratar med dem och ger de barn som behöver lite extra tid genom att få sitta ned i ett knä hos en pedagog eller få hjälp att slussas in i en lek tillsammans med andra barn.

Arbetsklimat för barn

På förskolan råder ett lugnt arbetsklimat såväl inomhus som utomhus. Barnantalet är lågt och pedagogerna är nära barnen. Barnen delar oftast självmant in sig i mindre grupper i de olika miljöerna vid friare aktiviteter och pedagoger finns alltid tillhands för att delta eller vid behov stödja dem i deras lekar.

För att sänka ljudnivån inomhus har pedagogerna i samarbete med kommunens specialpedagogiska resurscentrum medvetet arbetat med att minimera ljud. De har t.ex. lagt underlag i alla legolådor och vid vårt besök arbetar en av pedagogerna med att tillverka tystare pennburkar. Förskolan har också inventerat sina miljöer för att minska användandet av giftiga kemikalier i lekmaterial, möbler, mat, hygienartiklar m.m. inom ramen för Giftfri Förskola⁵. De yngsta barnen sover utomhus under tak i sina egna vagnar vilket bl.a. bidrar till bättre hälsa och mindre infektioner berättar pedagoger.

Förskolan har valt att sen många år tillbaka servera gemensam frukost klockan halv nio, lunch halv ett och mellanmål/frukt vid två-tretiden. Anledningen till detta är bl.a. att de anser att barnen får mer sammanhängande tid för aktiviteter och utevistelse utan avbrott, samtidigt som de får en trevlig och lugn stund tillsammans vid frukosten. Här får pedagoger och barn tillfällen att kommunicera med varandra i lugn och ro vilket de anser ger en bra start på dagen.

Bedömning i text

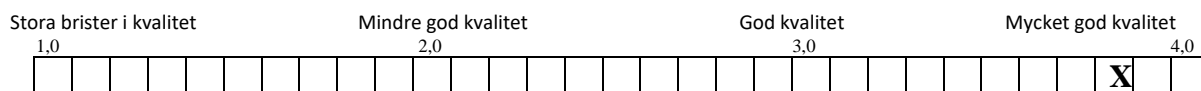
Det finns i hög grad en gemensam och förankrad syn på verksamhetens värdegrund bland pedagogerna, bl.a. genom arbetet med grundverksamheten.

Det finns i stor utsträckning ett aktivt arbete med att utveckla en förståelse för alla människors lika värde där förskolan arbetar med olika metoder och arbetssätt.

Det finns till stora delar ett systematiskt arbete mot diskriminering och kränkande behandling med utgångspunkt från en plan. Arbetet kan utvecklas för att planen ska bli ett stöd för pedagogerna i det dagliga arbetet genom hela verksamhetsåret.

Det finns i hög grad ett respektfullt förhållningssätt mellan alla på förskolan. Vi möter pedagoger och barn som trivs tillsammans och bemöter barnen med värme och respekt. Barn leker tillsammans och vi ser få konflikter. Sammantaget präglas verksamheten i hög grad av ett arbetsklimat som gynnar barnens lärande.

Bedömning enligt skala⁶

⁵ En organisation som driver på för att få bort farliga ämnen i förskolan

1.0 ⁶ Stora brister i kvalitet

Verksamheten har stora förbättringsbehov

2.0 Mindre god kvalitet

Verksamheten bedöms sammantaget ha mindre god kvalitet och har flera förbättringsområden

3.0 God kvalitet

Verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa förbättringsområden.

4.0 Mycket god kvalitet

Verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.

Utveckling och lärande

Beskrivning

Hur förskolan arbetar för att skapa förutsättningar för utveckling och lärande

På förskolan finns en tydlig struktur för verksamhetens innehåll. Ett gemensamt "årshjul" finns som bl.a. beskriver återkommande händelser, aktiviteter och traditioner. Samtidigt säger pedagogerna att de är flexibla och tar hänsyn till exempelvis barnens önskemål eller väderlek.

Varje avdelning har ett grundschema för dagliga aktiviteter, baserade på förskolans läroplan, *Lpfö 98/16*. Intentionen är att dessa ska detaljplaneras veckovis på avdelningsmöten. Pedagoger och förskolechef berättar dock att det har varit svårt att få till stånd dessa planeringstillfällen, då renovering och sjukdomar bland pedagoger tagit mycket tid. Vi ser att grundschema finns på plats, och att det hänvisar till läroplanen, men att tydligheten i koppling mellan dokumentation och läroplan skiljer sig åt mellan avdelningarna.

Vi ser barn som hjälper varandra, med av- och påklädning och i andra aktiviteter, både utom- och inomhus. På en avdelning deltar alla barn i en rörelseaktivitet, och vi ser hur både barn och pedagoger uppmärksammar och uppmuntrar samarbete.

Pedagogerna beskriver med ord och i sina dokument att de i alla situationer arbetar med den språkliga inläringen. Bl.a. använder de sig av *Bornholmsmodellen*⁷ som gör att barnen efter sina förmågor tar till sig språkbegrepp i egen takt. Alla avdelningar har högläsning för barnen varje dag där de också samtalar under och efter läsningen om bokens innehåll. På avdelningarna finns flänotavlor som används till att symbolisera händelser och för att sätta upp bilder och ord att samtala omkring. Här finns också lådor med varierande språkstimulerande rekvisita som pedagogerna använder under samlingar. Flera av lådorna innehåller material som också påvisar pågående årstid. Vi deltar i en sångsamling för hela förskolan, där barn och pedagoger tillsammans utövar rörelselekar, ramsor och sånger. Dessa sångsamlingar hålls varje vecka.

Vi är med på en samling för de yngsta barnen, där pedagoger och barn arbetar med fonologisk medvetenhet. De lyssnar på begynnelsejud och klappar stavelser i barnens namn. Pedagogerna uppmuntrar också barnen att känna igen namnen som ordbilder. Hela tiden är barnen engagerade och intresserade. Vi ser också många exempel på att sånger, rim och ramsor används spontant.

De barn som kommit lite längre i sin språkutveckling kan få uppgifter t.ex. på en app på lärplattan för att utmanas vidare. Vi ser också att flera av de äldre barnen väljer att spela olika brädspel tillsammans såväl självständigt som tillsammans med någon vuxen. De äldre barnen får ibland uppgifter att hjälpa och lära de yngre, vilket är ett bra sätt att ta tillvara på deras kompetenser, berättar pedagogerna.

⁷ Ett systematiserat material för att stärka barns språkliga medvetenhet

Utomhus hör vi pedagoger som sätter ord på barnens aktiviteter. Det handlar exempelvis om lägesord, som “ja, titta, du är där uppe! Och jag är mycket längre ner” och om att benämna mängd, antal och volym. Vi noterar att barnen använder liknande begrepp både sinsemellan och med pedagogerna. Vi hör också barn och pedagoger använda räkneord och matematiska resonemang i mer planerade aktiviteter, såsom samlingar och i matsituationen. I dessa situationer hör vi också pedagogerna uppmuntra barnen att använda och diskutera de matematiska begreppen. Pedagoger berättar att de medvetet använder matsituationen för att prata matematik med barnen, vilket bekräftas vid vårt besök. T.ex. frågar en pedagog om barnen vill ha rektangulära eller kvadratiska smörgåsar eller hur många köttbullar var de kan få ta ur karotten om alla ska få lika många.

På förskolan finns “mattelådor”, som ska uppmuntra matematiska aktiviteter och resonemang, såsom färgsortering, antalsbegrepp och jämförelser. På en avdelning finns en hemmabyggt mattemaskin, där barnen kan experimentera med konkret addition genom att lägga flirtkulor i en fantasifull anordning tillverkad av en av pedagogerna.

Pedagogerna berättar, och vi ser att de har naturen inpå knuten. “Vi har en stor fin gård och närhet till skogsområden, ängar och sjö och med den upplever vi alla årstider”. Förskolan har gemensamma ytor för odlingar ute på gården. Pedagoger säger att de tillsammans odlar grönsaker under sommarmånaderna. Vi hör barn spontant berätta om de morötter och potatisar de odlade förra året, om hur de växte och hur de smakade att äta.

Vi deltar också i olika experiment som barn och pedagoger gör tillsammans på de äldre barnens avdelningar. Dokumentation på väggarna visar att barnen arbetat med många olika experiment, och barnen talar också gärna om och visar vad de tidigare gjort. Pedagoger berättar att de försöker involvera föräldrarna i arbetet, genom att uppmuntra barnens intresse att visa föräldrarna experimenten hemma. Detta görs exempelvis genom att lägga upp beskrivningarna av experimenten i Förskoleappen⁸.

På en avdelning har barn och pedagoger tillsammans planterat frön och kärnor. Barnen får först smaka på frukter och grönsaker som ska odlas. Arbetet finns dokumenterat på en vägg med bilder, teckningar och med barnens kommentarer. Förutom att arbetet syftar till naturvetenskap är detta också ett arbete för att utveckla den pedagogiska miljön på ett trevligt sätt, berättar pedagoger.

Arbete med estetiska uttryckssätt sker exempelvis i form av dramatiseringar av olika dilemman, med eller utan hjälp av exempelvis handdockor eller gosedjur. I de olika avdelningarnas veckoplaneringar ser vi att de varje vecka har en förmiddag avsatt för skapande verksamhet. Vi ser också på flera avdelningar att barnen har vissa möjligheter att använda en del skapande material vid andra tidpunkter. Vi ser dock inte att barn ges så många tillfällen att spontant arbeta kreativt och utforskande med de material som erbjuds.

En av avdelningarna för de yngre barnen har helt nyligen flyttat in i sina lokaler, och pedagoger berättar att de arbetar med att lite i taget introducera material för barnen. Målet är att kunna ha material framme för barnen att använda när de så önskar.

⁸ Ett digitalt verktyg för pedagogisk dokumentation, kommunikation och administration

Hur modern teknik integreras i lärandeprocessen

Pedagogerna beskriver arbetet med modern teknik som ett utvecklingsområde. Detta läser vi även i förskolans *Kvalitetsdokument*. Förskolan har nyligen gått över från en digital kommunikationsplattform till en annan. Detta arbete beskriver både pedagoger och förskolechef som en process de hoppas ska utmynna i ett mer systematiskt användande av digitala verktyg i det dagliga arbetet. Vi ser hur pedagoger använder lärplattor och telefoner för att dokumentera aktiviteter. Vid något tillfälle ser vi även barn som använder digitala verktyg för att fotografera. Pedagoger berättar att de vill vara noggranna med hur de använder digitala verktyg, så att de tillför något till verksamheten. Detta är en diskussion som beskrivs som pågående.

Att arbeta med källkritik tillsammans med barnen beskriver pedagogerna som väldigt viktigt, samtidigt som de säger att de ännu inte kommit igång med det. Förskolechefen berättar att förskolan hittills arbetat med källkritik för pedagogerna, inför övergången till det nya kommunikationsverktyget.

Hur verksamheten anpassas till barn i behov av särskilt stöd

Vi läser i förskolans kvalitetsdokument att "Förskolan är tillgänglig och tar emot alla barn oavsett kön, funktionshinder eller etnicitet. När behov finns anpassas miljön och pedagogerna sitt arbetssätt till aktuell situation".

Om behov av extra stöd i någon form uppstår gör pedagogerna först en kartläggning genom att observera, dokumentera och upprätta handlingsplaner. Berörda föräldrar kontaktas och en dialog sker tillsammans med dem. Förskolan har möjlighet till extern handledning av exempelvis specialpedagog, förskolepsykolog eller talpedagog som kan ge vägledning i hur arbetet kan gå vidare. Både chef och pedagoger säger att de har ett bra samarbete med kommunen i dessa frågor.

På förskolan kan miljöerna anpassas genom att t.ex. mer material blir tillgängligt och har bestämda platser, att pedagogerna använder bildstöd och teckenkommunikation och att de organiserar lugna "hallsituationer". Några av förskolans pedagoger har gått utbildning i teckenkommunikation och vi ser att de använder det i sin kommunikation med barnen.

Vi ser också att pedagogerna är måna om att inkludera alla barn i verksamheten samtidigt som de vid behov ger en del barn extra uppmärksamhet eller tillåter dem att ibland gå sina egna vägar utan att störa andra barn i deras aktiviteter. De berättar att de söker olika strategier för att hitta barnens ingång som fungerar i vardagen genom att söka, leta och testa. De säger också att det är viktigt med kommunikation med föräldrarna då det kan vara av betydelse att arbeta med samma metoder och använda sig av liknande förhållningssätt för dessa barn såväl på förskolan som i hemmet.

Hur verksamheten anpassas efter barn med annat modersmål

Pedagoger och förskolechef berättar att förskolan inte har särskilt många barn med annat modersmål än svenska, och att arbetet kan se olika ut beroende på situation och behov. De beskriver att de någon gång tagit in tolk för att kunna kommunicera med föräldrar och att de tidigare samarbetat med biblioteket för att hitta böcker på barnens modersmål att "parallellläsa" tillsammans med samma bok på svenska. Några barn har också tagit med böcker på sitt modersmål hemifrån, att läsa på förskolan. Vi hör vid våra besök i barngrupperna hur pedagoger bl.a. uppmuntrar barn att berätta om och på de språk de kan, och hur pedagogerna delar med sig av sina språkkunskaper, bland annat när de delar och räknar frukt vid en samling.

Dokumentation av barns lärprocesser

Förskolan arbetar sedan en tid tillbaka med att dokumentera och kommunicera via verktyget Förskoleappen. Pedagoger berättar att de försöker skriva något varje dag. Vi tar del av dokumentationen, som visar aktiviteter i ord, bild och film. Föräldrarna har möjlighet att när som helst, via appen, få tillgång till denna information.

Dokumentationen ser olika ut på avdelningarna. Vi ser många bilder på barnens aktiviteter i deras pärmar, i Förskoleappen och på väggarna, men vi ser inte så många dokumentationer där barnens lärprocesser, reflektioner eller tankar finns med, där de kan ta del av och följa sin egen utveckling och sitt lärande. Reflektioner och tankar som också kan bidra till att utveckla verksamheten.

Miljön som stöd för lärandet

Förskolans lokaler har under det senaste året varit under omfattande renovering, ett arbete som nyligen har avslutats. Pedagoger och förskolechef, liksom förskolans kvalitetsdokument, beskriver att inomhusmiljön och pedagogiska lärmiljöer är ett prioriterat utvecklingsområde, när nu alla avdelningar startar på nytt i nyrenoverade lokaler. Pedagoger uttrycker att de vill skapa miljöer som är mer fantasieggande, och förskolechefen önskar köpa in ny inredning och tydliggöra lokalernas olika funktioner, när möjligheten ges. Vi ser i planeringen att hela personalgruppen inom några veckor ska åka på gemensamt studiebesök om just lärmiljöer på förskolor i en närliggande kommun. Vid vårt besök ser vi miljöer som är ljusa och innehåller både motoriska och kognitiva utmaningar för barnen, på olika nivåer. Det mesta material finns tillgängligt för barnen att använda när de så önskar. Vi ser också att pedagogerna utnyttjar lokalerna på ett flexibelt sätt, exempelvis genom att flytta undan bord och stolar för att möjliggöra rörelselek i flera olika rum.

Utomhusmiljön är vid vårt besök täckt av snö, som barnen utnyttjar i sin lek. Här finns också både naturinslag och planerade miljöer, såsom trädkojor, klätterställning, gungor, en båt och lekstugor.

Samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning

Förskolechefen berättar att förskolan tidigare tagit emot studenter som gjort sin VFU⁹, men att det inte finns några just nu. Förskolan har däremot en anställd som parallellt med arbetet studerar till förskollärare på distans, och därmed har kontakt med aktuell forskning och vetenskap.

Förskolan ligger i närhet till naturen, och pedagogerna berättar att de ofta utnyttjar de möjligheter det ger, i form av utflykter och utevistelse. I intervju säger förskolechefen att förskolan har ett visst samarbete med biblioteket och att en representant från föreningen Allas barnbarn kontinuerligt kommer till förskolan för att läsa för barnen.

Bedömning i text

Verksamheten är till stora delar strukturerad och utgår delvis från läroplanen. Det gemensamma årshjulet ger verksamhetens innehåll struktur. Arbetsformer som möjliggör finplanering på avdelningarna kan göra kopplingarna mellan läroplan och verksamhet starkare.

Barnen får till stora delar pröva olika arbetssätt och arbetsformer. Pedagogerna använder delvis estetiska arbetssätt som verktyg i lärprocesser. Utforskande och kreativa arbetssätt förekommer i viss mån.

Arbetssätt som stimulerar samarbete mellan barnen i deras lärande förekommer i hög grad och barnen ges till stora delar möjlighet att utvecklas så långt som möjligt.

Arbetssätt som utvecklar barnens språk, matematiska tänkande och naturvetenskapliga förmågor förekommer i hög grad. Det förekommer många varierade metoder och arbetssätt, och pedagogerna arbetar medvetet med dessa, vilket gör att barnen med glädje deltar i aktiviteterna.

Användandet av modern teknik som ett verktyg i lärprocessen förekommer i viss utsträckning, men kan utvecklas ytterligare, för att inkludera barns kreativa och skapande processer.

Verksamheten anpassas i hög grad för barn i behov av särskilt stöd och det finns väl fungerande strategier och metoder för detta arbete i och med anpassning av miljö och verksamhet samt god tillgång till handledning.

Verksamheten anpassas i viss mån för barn med ett annat modersmål. Fungerande strategier och metoder för detta arbete kan utvecklas.

Dokumentation av barns lärprocesser förekommer i viss utsträckning, och dokumentationen används i viss mån för att utveckla verksamheten. Vi ser mycket dokumentation som visar barns görande och aktiviteter.

⁹ Verksamhetsförlagd utbildning för studenter från lärutbildningen

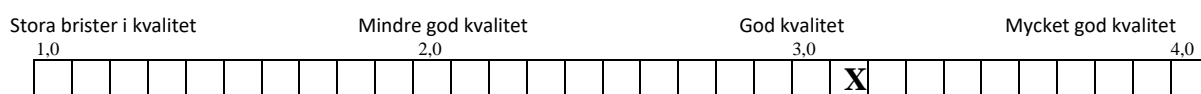

Föräldrar har i stor utsträckning möjlighet att kontinuerligt ta del av dokumentationen genom förskolans digitala kommunikationsverktyg.

Lärandemiljön är till stora delar stimulerande, utmanande och mångsidig, såväl inom- som utomhus. Vi ser att pedagogerna aktivt arbetar med att skapa pedagogiska miljöer.

Samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning finns till stora delar och närområdets möjligheter tas i hög grad tillvara i verksamheten i och med förskolans närhet till skog och grönområden.

Bedömning enligt skala

Ansvar och inflytande för barn

Beskrivning

Ansvar för det egna lärandet

Vi ser att barnen får vara med och ansvara för delar av verksamhetens innehåll. På en avdelning är vi med under ett rörelsepass, som är planerat av ett av barnen. Pedagogerna berättar att de äldsta barnen turas om att planera en rörelseaktivitet varje vecka, som de får stöd för att kunna genomföra i barngruppen. Vi ser och hör hur barnet som planerat dagens aktiviteter tillfrågas när frågor uppstår, och att hen har inflytande över det som sker, i samråd med pedagoger och övriga gruppen.

Vi noterar att barnen på samtliga avdelningar ges möjligheter och utrymme att klara saker själva, såsom exempelvis av- och påklädning, dukning, servering och val av lek. På alla avdelningar finns två dukvärdar varje dag, och vi ser att alla barn har möjlighet att servera sig själva av mat och dryck. De yngsta barnen får själva välja vilken plats de vill sitta vid under måltiderna.

En pedagog berättar att de medvetet arbetar med att ge barnen tid i hallen för att de ska få möjligheter att lära sig klä på och av sig själva. Detta ser vi också under vårt besök. På alla avdelningar ser vi barn som, med mer eller mindre stöd från andra, resonerar sig fram till lämpliga kläder och tar dem på sig för att bli redo för utevistelsen.

Demokratiska arbetsformer

Att arbeta med barns inflytande är en ständig balansgång mellan barnens önskemål och det som krävs för att få verksamheten att fungera, säger pedagoger, men menar att det är viktigt att barn har inflytande över sin dag och över verksamheten. Vi ser flera exempel på när barns tankar och önskemål påverkar aktiviteternas innehåll. I dokumentation på väggarna ser vi att barnens önskemål bland annat lett till ett arbete med en leksaksdag, där barnen tagit med egna leksaker hemifrån.

På en av avdelningarna deltar vi i utvärdering av en aktivitet, där varje barn berättar om vad de tycker är bra och vad som upplevs som svårt. I de dokument vi ser för utvecklingssamtal ingår också barnintervjuer, där barnen med glada och ledsna gubbar berättar vad de tycker om verksamheten.

I förskolans kvalitetsdokument läser vi att förskolan har ett barnråd. Förskolechefen berättar dock att barnrådet lagts ned, då pedagoger och förskolechef i samråd kom fram till att barnen var för unga för att få barnrådet att fungera som tänkt. I dagsläget får barnen istället då och då önska sin favoritlunch från köket. Under vår observation får barnen på en avdelning för de äldre barnen rita sina favoriträtter. Teckningarna ska ges till förskolans kock för att ge henne tips på vad barnen vill äta.

Pedagogerna berättar att barnen ibland får vara med och rösta. Vi deltar i en samling där barnen påverkar innehållet genom att rösta och gemensamt räkna röster. De diskuterar också hur de kan hantera att några inte får sin vilja igenom just denna gång.

Samverkan med föräldrar

På förskolan finns ett förtroenderåd, där förskolechef, föräldra- och pedagogrepresentanter träffas minst en gång per termin. Förskolechefen berättar att mötet på våren brukar innehålla en genomgång av resultatet från den årliga *Våga Visa*-enkäten, och en diskussion kring åtgärder utifrån detta.

Förskolan bjuder in till förväntanssamtal i början av verksamhetsåret. Vi läser i kvalitetsdokumentet att förskolan önskar att fler föräldrar tar chansen att komma på dessa samtal. Föräldrar bjuds även in till uppföljningssamtal efter inskolningen, liksom till årliga utvecklingssamtal. Dokument med frågeställningar finns för dessa samtal. I dokumentet inför utvecklingssamtalet beskriver föräldrar och pedagoger var barnets kunskaper, intressen och förmågor befinner sig inom vissa områden. Pedagogerna säger att dessa dokument ska omarbetas. Inga barn är delaktiga eller närvarande vid utvecklingssamtalen. Föräldrarna bjuds också in till föräldramöten, frukost tillsammans med barnen, luciafirande och sommarfest.

Bedömning i text

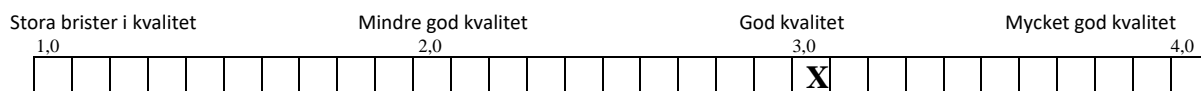
Barn ges till stora delar möjlighet att ta ansvar för det egna lärandet och miljön, vilket vi tydligt ser i grundverksamhetens rutinsituationer men kan ges större inflytande över planering, arbetssätt och innehåll. De kan också få mer ansvar genom att ges delaktighet i samband med utvecklingssamtalen.

Barns tankar, intressen och åsikter tas vanligtvis tillvara i verksamheten och barn ges i relativt stor utsträckning möjlighet att påverka sin egen situation i förskolan.

Forum för demokratiska processer finns i viss mån, men kan utvecklas ytterligare för att ge barnen förståelse för och erfarenhet av olika sätt att arbeta med demokrati.

Föräldrarna ges stora möjligheter att i dialog med förskolan påverka utvecklingen av innehållet i verksamheten via *Våga Visa*-enkät, förväntanssamtal, utvecklingssamtal och förtroenderåd.

Bedömning enligt skala

Förskolechefens ansvar

Beskrivning

Hur förskolechef leder den pedagogiska verksamheten

Förskolechefen har arbetat på förskolan sedan dess start, först som förskollärare i barngrupp och sen lång tid tillbaka som förskolechef. Hon berättar att hon är stolt över sina medarbetare och att det råder en positiv stämning bland dem, de har en tillåtande atmosfär, ett gott samarbete med föräldrarna och är måna om barnen. Hon tycker också att de har visat stort tålamod under förskolans långdragna renovering. Hon berättar att hon är väl insatt i verksamheten och har så gott som dagligen kommunikation med alla på förskolan.

Pedagogerna anser att förskolechefen är deras pedagogiska ledare och att det är hon som tillsammans med ledningsgruppen driver det pedagogiska arbetet framåt. Ledningsgruppen består av förskolechef och en ansvarig från respektive avdelning. Tillsammans ska de diskutera pedagogiska frågor, vad som behöver prioriteras och vad som behöver utvecklas. Tanken är att de ska träffas regelbundet, men chef och pedagoger säger att de ännu inte har kommit i gång igen efter renoveringen, varken med träffar på ledningsnivå eller med pedagogernas regelbundna avdelningsmöten. De anser att de nu behöver hitta tider och former för dessa för att kunna fortsätta att säkerställa kvaliteten. På förskolan finns få dokument upprättade som beskriver systematiska arbetssätt gällande pedagogiska och organisatoriska områden.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Förskolan har sedan flera år tillbaka arbetat med sin årsplan, ett sätt att uppnå delaktighet, struktur och glädje, vilket förskolan anser har gett en bra struktur under verksamhetsåret, kan vi läsa i ett kvalitetsdokument. Detta är en modell som hela tiden utvecklas.

Pedagogerna har planerings-/reflektionstid avdelningsvis och enskilt. Denna tid har varit svår att få till under renoveringstiden och mycket av denna tid och kraft har ägnats åt praktiska detaljer angående ombyggnationen. Både chef och pedagoger påpekar detta och att de nu är måna om att organisera för en tydligare struktur för dessa träffar.

Vid årets slut genomförs en utvärderingsvecka där varje avdelning reflekterar och utvärderar verksamheten. Pedagogerna har gemensamma planeringsdagar varje termin där de också gemensamt utvärderar och sammanställer sina resultat.

I kvalitetsdokumentet kan vi läsa att förskolan använder Lotusdiagram¹⁰ som stöd för att säkra att de uppnår målen i läroplanen. Vi ser också mallar av diagrammet uppsatta på förskolan men chef och pedagoger säger att de nu inte arbetar aktivt med detta.

¹⁰ Ett verktyg för måluppfyllelse i förskolan

Förskolan arbetar med ett värderingsverktyg för tillgänglighet, i samarbete med kommunens specialpedagog. De har också startat ett arbete med Giftfri förskola genom att delta på en föreläsning och genom att göra en inventering över material och inredning. Förskolan har också just påbörjat ett arbete med *Qualis*, som är ett verktyg för att driva ett systematiskt kvalitetsarbete, ett arbete som samtliga kommunala förskolor inom kommunen ålagts att arbeta med.

Förskolechefen skriver en kvalitetsredovisning efter en mall från kommunen baserat på avdelningarnas sammanställningar gällande aktuellt läsår. Därefter utarbetas en verksamhetsplan för kommande läsår med målbeskrivningar. Detta år står arbetet med att skapa tillgängliga och attraktiva pedagogiska lärmiljöer i de nyrenoverade lokalerna i fokus.

Barnen är inte så involverade i detta arbete säger förskolechefen. Pedagogerna berättar att de tar hänsyn till vad barnen är intresserade av, men använder sig inte medvetet av detta i kvalitetsarbetet. Föräldrarna är delaktiga genom sin medverkan i Våga Visa-enkäten och föräldrarådet.

Möjligheter till kompetensutveckling för personal utifrån verksamhetens behov

Förskolechef och pedagoger berättar att de får möjlighet att ta del av bra och aktuell kompetensutveckling från kommunen. Ofta medverkar de flesta pedagoger på samma utbildningar vilket gör att de lättare kan implementera sina kunskaper tillsammans på förskolan, säger förskolechefen. Utbildningar som genomförts har bl.a. handlat om Tecken som stöd, Giftfri förskola och Pedagogiska miljöer. Om ekonomin tillåter kan förskolan också bidra med kompetensutveckling. Pedagogerna har inga individuella kompetensutvecklingsplaner, men säger att de samtalar med förskolechefen om detta under medarbetarsamtalen.

Pedagogerna berättar och vi ser att de gärna och ofta samverkar mellan alla avdelningar. Förskolan öppnar och stänger tillsammans på en avdelning, de tar hand om varandras barn vid avdelningsmöten och hjälps åt under raster och sjukfrånvaro. De äldre barnens avdelningar gör ofta skogsutflykter tillsammans.

Förskolan tar också tillvara på de enskilda pedagogernas kompetenser eller specialintressen. T.ex. är en pedagog extra kunnig inom IKT, en annan använder Teckenstöd och ytterligare en pedagog är extra intresserad av arbetssätt för språkutveckling, vilket de stöttar och delger övriga kollegor med. Förskolan har ibland gemensamma planeringsdagar med enhetens andra förskola.

Samverkan och övergångar inom verksamheten och mellan skolformer

Alla förskolans barn och pedagoger känner varandra väl och är trygga med varandra, vilket bidrar till att överflyttning till de äldre barnens avdelning ofta går väldigt smidigt, berättar pedagoger. Oftast får barnen som ska byta avdelning besöka den nya vid speciella tillfällen några gånger under vårterminen innan själva överflytten, som oftast sker vid höstterminens början.

De flesta barn på förskolan börjar i närliggande skola. Förskolechefen anser att samverkan mellan förskola och skola kan bli bättre och att ett arbete om detta är på gång under våren. De senaste åren har föräldrar besökt skolan tillsammans med sina barn under våren inför skolstart. Oftast fylls ett frågeformulär från skolan i av förskolans pedagoger i samråd med respektive föräldrar. En pedagog från förskolan har överlämningsamtal med blivande lärare.

Bedömning i text

Förskolechef har till stora delar kunskap om verksamhetens pedagogiska kvalitet och arbetar för att utveckla verksamheten tillsammans med ledningsgrupp och medarbetare.

Förskolechefen tar till stora delar ansvar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten. Ledningsgruppen bör dock möjliggöra strukturen för pedagogiska möten.

Pedagoger och föräldrar medverkar vanligtvis i det systematiska kvalitetsarbetet, medan barnens åsikter ytterligare kan tas tillvara.

Det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i viss utsträckning. Dokument som beskriver systematiska arbetssätt kan utvecklas.

Pedagogerna erbjuds i hög grad kompetensutveckling som är kopplad till verksamhetens behov. Det finns till stora delar fungerande rutiner och former för samverkan och kunskapsutbyte mellan pedagogerna.

Det finns i stor utsträckning en fungerande samverkan inom verksamheten. Vi möter pedagoger som ofta och gärna samarbetar mellan avdelningarna.

Det finns i viss mån ett arbete med övergångar mellan skolformer. Vi ser att ett samarbete är under utveckling.

Bedömning enligt skala

JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION

*Observationsår: Förbättringsområden
i tidigare rapport:*

Nuläge:

2011	Synliggöra den pedagogiska verksamheten och synliggöra verksamhetens mål	Kvarstår delvis
2011	Uppföljning, utvärdering, utveckling	Kvarstår delvis
2011	Arbetet med gemensamma verksamhetsmål	Har åtgärdats
2111	Ledningsorganisationen	Kvarstår delvis

REFERENSER

Läroplan för förskolan, Lpfö 98/16, Skolverket 2016 (reviderad)
Bedömningsmatris förskola 2015
Metodbok observationer 2014
Rapportmall förskola 2015
www.skolverket.se

Förväntningar på förskolans verksamhet, 2016–2017
Intervju inför utvecklingssamtalet. oktober 2013
Kvalitetsdokument Förskolor 2016 Sättra Äng
Likabehandlingsplan Verksamhetsåret 2016/2017
Observationsrapport Rosenvägen och Sättra Äng v 5-6 2011
Personalförteckning förskolan Sättraäng
Självvärdering Förskola Sättraäng, Pilen mars 2016
Sättraängs Gemensamma Årsplanering 2016–2017
Uppföljningssamtal efter inskolningen
Verksamhetsplan för Sättraängs förskola augusti 2016 - juli 2017
Våga visas kvalitetsuppföljning med enkäter, Pilen marknadsundersökningar 2016
www.danderyd.se > satraangs-forskola

